

Didaktisk dialog i högre utbildning

Hélène Edberg

Institutionen för kultur och lärande, Södertörns högskola, Sweden

Recension av boken *Didaktisk dialog i högre utbildning* (2021). Magnus Levinsson, Lill Langelotz, Malin Löfstedt (red.). Lund: Studentlitteratur.

Handen på hjärtat: när bjöd du senast in en kollega i ditt undervisningsrum för att få lite respons och några spännande förslag på hur du kan skapa ännu bättre undervisning? I ärlighetens namn så sker nog kollegiala utbyten och reflektioner över våra undervisningspraktiker rätt sällan, och kanske mestadels bara när vi lärare vill visa upp något som är värt beundran, om vi hinner med det ens då. Men i *Didaktisk dialog i högre utbildning* händer det! Där öppnar åtta kollegor sina seminarierum för oss läsare och delar dessutom med sig av sina välgrundade didaktiska reflektioner kring situationen i fråga. Därefter får några akademiska lärare, forskare och pedagogiska utvecklare från olika håll i landet (mer än 30 totalt) bidra med kritiska reflektioner över de åtta fallen för att problematisera och vidga resonemangen. Det är åtta allmängiltiga dilemman som blir rejält genomlysta. Lite smått sensationellt således!

Premissen för metoden som presenteras i den här antologin är att utveckling sker genom perspektivbyten. Vi råds att betrakta både teoretiska och didaktiska undervisningsupplägg som ett forskningsmaterial som bör utsättas för kritisk reflektion och granskning på samma sätt som vi gör med vår forskning. Författarna konstaterar att det: ”är en naturlig del av akademikerns arbete att kommentera kollegors artikelmanuskript och preliminära forskningsresultat för att utvecklas professionellt, men det är inte lika vanligt att ge återkoppling på någon annans undervisning” (Langelotz, Levinsson & Löfstedt 2021:20). Tänkvärda ord, sannerligen!

Med denna i sammanhanget lite ovanliga forskande utgångspunkt närmar sig författarna frågan om hur vi kan metodutveckla vår didaktiska hållning och vår undervisningspraktik genom systematisk didaktisk utvecklingsdialog i sann Schönsk anda, men med en tydlig struktur och ett kollektivt, kollegialt perspektiv. I *Didaktisk dialog i högre utbildning* presenteras ett slags stafettmetod för kollegialt utvecklingsarbete som verkligen manar till efterföljd.

Varje kapitel, utom det sammanfattande sista, följer samma struktur. Inledningsvis presenterar en lärare ett *case* eller dilemma från den egna praktiken. *Caset* ramas in av lärarens didaktiska ställningstaganden och reflektion över undervisningsutfallet. Detta följs av två kortfattade, kritiska reflektioner från två kollegor som var och en är förtrogen med ämnet, men som har olika undervisningserfarenheter och teoretiska perspektiv på det. De ger sin syn på fallet i fråga och kommer med synpunkter på lärarens tankegångar genom att föreslå några alternativa förhållningssätt och strategier. Resonemangen sammanfattas därefter av den som varit redaktör för kapitlet. Denne lyfter också de huvudsakliga teman som diskuterats och knyter ihop linjerna i problemen och reflektionerna. Allra sist får läraren vars *case* varit föremål för analys ge sin avslutande kommentar. Det är intressant att följa hur olika lärare förvaltar synpunkterna de får och värt att reflektera över som läsare. Hur hade jag själv förhållit mig ...?

Författarkontakt: Hélène Edberg, e-post: helene.edberg@sh.se

Artiklar och reflektioner är kollegialt granskade. Övriga bidragstyper granskas av redaktionen. Se <https://hogreutbildning.se> ISSN 2000-7558

©2022 Hélène Edberg. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to share their work (copy, distribute, transmit) and to adapt it, under the condition that the authors are given credit, that the work is not used for commercial purposes, and that in the event of reuse or distribution, the terms of this license are made clear.

Citation: Edberg, H. (2022). «Didaktisk dialog i högre utbildning», *Högre utbildning*, 12(2), 13–14. <https://doi.org/10.23865/hu.v12.3837>

Varje didaktisk situation är förankrad i ett visst utbildningsområde, vilket ger färg och inramning åt framställningen utan att hindra att allmängiltigheten i problemen som presenteras tydligt framgår (även om fallen och temana förstås kan ha olika relevans för olika läsare). De flesta exemplen är från professionskurser varav fyra från lärarutbildningen, ett från en ingenjörsutbildning, ett från en utbildning för ambulanssjuksköterskor, ett från en kurs i strategisk kommunikation samt ett exempel från en kurs i religionsvetenskap. På lärarutbildningen uppmärksammas lärarstudenters bristande förkunskaper, deras förmåga att förmedla bildning och samtidigt kunna bedöma eleverna (genom litteratursamtal i detta fall). Ett tredje exempel belyser lärarstudenters professionaliseringsprocesser, och i ett fjärde exempel reflekterar läraren över historieundervisning för blivande grundskollärare när nerskärningarna i humaniora i princip lämnat ämnet barskrapat så att innehållet måste paketeras om: Hur få tiden att räcka till när stoffet är omistligt men för stort? Inom ingenjörsutbildning reflekterar läraren över hur studenter lär sig skilja mellan vardaglig och vetenskaplig förståelse av vissa mekanikbegrepp. Exemplet från ambulanssjuksköterskeutbildningen tar upp hur digitala redskap för simuleringsbaserad undervisning fungerar didaktiskt. Inom strategisk information och kommunikation, en uppsatskurs på magisternivå, resoneras om implementering av processkrivande genom kamratrespons och det är specifikt digital undervisning som står i fokus. I religionsvetenskap till sist lyfts hur läraren kan förhålla sig till studenter som har en negativ attityd till ämnet så att känsloreaktioner och åsikter görs till lärandetillfällen på olika sätt. Kort sagt, igenkänningsfaktorn i de didaktiska problemen är hög, skulle jag säga.

I ett sammanfattande slutkapitel reflekterar bokens redaktörer över vad metoden har gett och kan ge i termer av högskoledidaktisk utveckling. De föreslår också hur boken kan användas i några olika sammanhang för att inleda ett utvecklingsarbete med ganska enkla medel, både som individ och som kollegium. Det skulle exempelvis gå ganska lätt att arbeta som boken föreslår, i cirkelform eller andra format för att kollegialt bidra till pedagogisk utveckling. Ett kollegium kunde exempelvis samlas för att lägga fram didaktiska fall för ventilerings på samma sätt som vi gör med forskningsartiklar på våra högre seminarier. Boken är en utmärkt introduktion till en metod där kollegor arbetar som kritiska vänner för att utveckla ett reflekterande förhållningssätt på ett systematiserat sätt.

En allmän fundering, dock. Det finns, förutom några ord i slutet, få reflektioner över den högre utbildningens ekonomiska villkor eller vad dessa gör med studenterna i massutbildningens tidevarv. I två av exemplen nämns att det är ekonomiska ramar som drivit fram de didaktiska förslagen, vilket stämmer till viss eftertanke, även om den här boken inte är tänkt som ett debattinlägg så klart. En stilla undran är ändå hur historieundervisningen blir för barnen i grundskolan om deras lärare har fått öva (om man nu kan kalla det så, givet den minimala undervisningstiden) i att se de stora svepande dragen i historien, men inte lärt sig en enda rafflande, detaljrik berättelse, vilket ungar brukar fråga efter och älska att använda som läranredskap. På så vis blir boken i delar ett bidrag till den mängd "fiffiga lösningar" som högskolepedagogiken förväntas trola fram i takt med att penningpåsen krymper. Vad gör du som lärare om du inte har någon undervisningstid alls, blir kanske uppföljaren till den här boken, tänker jag lite ironiskt. Skämt åsido: *Didaktisk dialog i högre utbildning* är väl värd att ta del av och förhoppningsvis också inspireras av i kollegiala utvecklingssammanhang! Jag tror att vi är många akademiska lärare som brottas med vår undervisning på ett liknande sätt som kollegorna i antologin, och som skulle uppskatta kollegors reflektioner på det vi gör och tänker. Det märks tydligt att summan av helheten, alltså resultatet av den kollegiala dialogen, blir mycket större än de enskilda delreflektionerna och dessutom ger många uppslag för att tänka vidare kring den egna praktiken. *Didaktisk dialog i högre utbildning* är väl värd att läsa!